

ANALISIA

Erlojuaren kontra

Urko Apaolaza Avila

@urkoapaolaza

ARGAZKIA: EMEEK EMANA / MAURO SARAVIA

Joan den larunbatean, hilak 20, Bergarako laugarren instrukzio-epaitegian deklaratu behar zuen Jesus Mari Txurrukak. Bere aitonaren anaia Hanburgoko kontzentrazio zelai batean hil zen 1945ean, eta birramona berriz, faxistek hil zuten bederatzi urte lehenago, Elgetako haren baserrian hotz-hotzean tirokatutik. Baina ez du deklaratu. Ez berak ezta urtarrean zehar epaitegitik igaro behar zuten frankismoko biktimen beste 13 senideek ere.

Elgetako Udalak frankistek herri horretan egindako krimenen kontra jarritako kereila tramitera onartu zuen Maider Imaz Bergarako ordezkoko epaileak azaroan. Erabaki historikoak harabotsa sortu zuen, lehen aldiz Espainiako Estatuko Justizian zirrikitu bat irekitzen zuelako duela 80 urteko basakeriak epaitu ahal izateko.

Esperantzak gutxi iraun du ordea, Hugo Jacobo Calzon Mahia epaile titularak artxibatu egin baitu auzia. Arrazoia, betikoa: 1977ko Amnistiaren Legeak ez duela uzten delitu horiek ikertzen eta preskribitu egin dutela. Frankismoaren Kontrako Kereilaren Euskal Plataforma iritzi aldaketa horren atzean "esku politikoa" ikusi du; plataformako bozeramaile Josu Ibargutxik Radio Euskadiko *Ganbara* saioan azaldu du, fiskaltza

guztiekin argudio bera erabiltzen dutela eta *copy paste*-a agerikoa dela. Azkenekoa urtarrearen 15ean jakin dugu: Konstituzio Auzitegiak atzera bota du Martxoaren 3ko gertaeraz Arabako Batzar Nagusiek jarritako babes helegitea.

Espainiar legediaren "harresi" hori gainditzeko, nazioarteko hitzarmenak gizateriaren kontrako krimenez diotena aintzat hartzeko eskatzen dute biktimen elkarteek, halakoek ez baitute preskribitzen. Genozidioa herritarren ezabatze kontzientea da, hitzarmen horien arabera.

Elgetan 1936ko urrian faxisten erasoaldia gerarazi eta errepublikarrek ustekabearen fronte bat eratzea lortu zuten. Mendekua zitala izan zen elgetarren kontra, herri hartan 33 lagun hil zituzten. Gurasoak bere aurrean hil eta bortxatu zuten Anttoni Telleriaren kasua izan daiteke lazgarrienetakoa, baina hilketak, isunak eta errepresioa sistematiakoak bezain kontzienteak izan ziren.

Biktimarioak badoaz, baina Estatuaren erantzukizun subsidiarioak bere horretan segitzen du. Arazoa da denborak aurrera egin ahala gero eta gaitzagoa dela testigantzak lortzea eta egia frogatzea, eta soilik egia erakusteko etor liteke justizia.

Jesus Mari Txurrukari aitona-osabaren erlojua itzuli zioten Alemaniatic, naziek 1944an konfiskatua. Kristala hautsita zuen, baina haren orratzek berdin-berdin egiten dute aurrera Elgetako memoriaren museoko horman.

EKONOMIAREN TALAIAN

Euskal Herrian ere bai al da "koskadarik"?

Juan Mari Arregi

Egunotan hiru gertaera judizialek bat egin dute "koskadekin" edo obra publikorako kontratatzen ziren enpresei kobratutako komisio ilegalekin zerikusia dutenak. Lehena, Gurtel auzia. Bigarrena, Kataluniako Palau auziko sententzia bat, zigortzen duena *Covergència Democràtica de Catalunya* izandakoa –orain PdCat– 6,6 milioi euro ordaintzera, obra publikoetan komisio ilegalak kobratu eta alderdia finantzatu zuelako. Bere lau arduradunen kontra zigor kartzela ere ezarri du epaiak. Eta hirugarrena, EAJren inguruko 26 lagun –horien artean Alfredo de Miguel Arabako Tokiko Administrazio Saileko diputatu ohia– Gasteizen epaituak izaten ari dira De Miguel auzia dela-eta. Besteak beste, leporatzen diete 100.000 euroko komisioa kobratzea enpresa bati, kontratu publiko batzuk esleitzearren truke.

Espainiako Estatuko ustelkeriaren izebergaren zati txiki bat ari da azaleratzen, eta zenbait lurraldetan agintean dauden alderdiei eragiten die batez ere. Euskal Herria salbuespena zela pentsatzen zen. Baina badirudi ez dela horrela. Nafarroan ezagutu genuen, besteak beste, Nafarroako Kutxari loturiko kasua. Eta orain, baskongadetan, De Miguel auzia dugu epaiketa-prozesu bete-betean. EAJ prozesaturik dauden pertsonengandik bereizi nahian dabil. Baina zaila da sinestea egosten dieten zenbait delitu soilik akusatuen ardura direnik. Onura pertsonala izan zen ala alderdiarentzat ere bai?

ETA jardunean zenean, alderdi horiek "zerga iraultzailea" salatzen zuten eta estortsioa zela zioten. Orain, errealitateak pixkanaka baieztatzen digu enpresei beste zerga bat ere ezarri izan zaiela obra publikoko esleipenetan. Komisio edo omisio, gobernu eta alderdi estortsio-zaleak dira.